

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre 4 .

Egészévre 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Gazdasági érdekeink.

II.

A törvényhozás működése, a parlamenti munka szünetelhet, de a gazdasági tevékenységnek stagnálni nem szabad. A társadalmi élet eleven ereje a gazdasági akció folyamatát szünetelni nem engedi. A kormány sem zárkozik el az elutasíthatatlan társadalmi és közéleti szükségletek lehető kielégítése előtt. Indokolt tehát, ha ezekkel az életbevágó kérdésekkel foglalkozunk — lapunk programjához hűen, — helyi szempontokból. És ezt különösen aktuálissá teszi a lapunk múlt számának főhelyén ismertetett ama körülmény, hogy a havasi gazdálkodás meghonosítása, fejlesztése érdekében a földmívelésügyi miniszterium ezen ügyosztályvezetője a talaj, — éghajlat és egyéb mértékadó viszonyok tanulmányozása végett a napokban bejárta a bokros ligeteket s a havasi legelőket a mi vidékünkön.

Midőn az ügyhöz hozzászólunk, se irányt jelölni nem lehet s nem is célunk, se szavunknak kiváló nyomatékot nem vindikálunk, de némely, idetartozó kérdések felelítésével az intézkedésre hivatott tényezők figyelmét ezekre a kérdésekre felhívni kötelességünknek ismerjük.

Ugyanezt tette Petrozsény község képviselő-testülete múlt évi február hó 29-én tartott közgyűléséből felterjesztett emlékiratában, midőn az itt divó ósdi gazdálkodás helyett a talaj és éghajlati viszonyoknak megfelelő rendszer meghonosítását proponálta.

Számolni kell mindenek előtt az állattenyésztéssel s mezőgazdasággal foglalkozó őslakosaink hátramaradottságával. Miért is az egész Zsilvölgyben teljesen egyöntetű és egységes intézkedés volna foganatosítandó, hogy kisbirtokosaink a javukra és érdekükben tett intézkedések jótéteményének igénybevételére mintegy utalva lennének addig is, míg a megrögzött régi rossz szokást levetkőzve belátnák, hogy boldogulásuknak milyen áldásos forrása az okszerű mezőgazdaság és állattenyésztés.

Ugy tudjuk, hogy mintagazdaságok létesítése, felállításának van tervbe véve állami s törvényhatósági támogatás, vezetés és ellenőrzés mellett. Ez kétségtelenül rövid idő alatt megváltoztatná őslakosaink elavult foglalkozását, mert belátnák, hogy az itteni talajon is lehet hasznos mezőgazdasági foglalkozást űzni. Mert bármennyire műveletlen s elmaradott is az ugynevezett paraszt elem, de a mellett hogy erőteljes, munkabíró; eleven eszű, jó felfogású s hamar belátja, hogy a helyes irányítás, az okszerű gazdálkodás s állattenyésztés mely előnyöket biztosít számára s ekkor feléled veleszületett vágya, a boldogulás utáni törekvés, amivel karöltve jár a munkakedv, a szorgalom és igyekezet.

A juhtenyésztés megszokott, ősfoglalkozása a mi parasztjainknak, éppen úgy, mint az alföldi parasztnak a gabona termelés.

E sorok írója látta még, hogy 3—4 évtized előtt az alföldi parasztgazda faeke elé fogott 6—8 erős ökörrel szántotta a puha homok talajt s egy ember vezette, egy ember hajtotta az ökröket s egy pedig az ekét tartotta. És a nehéz munka

elcsigázta az igavonó állatokat. Most két ökörrel egy ember könnyedén végzi és gyorsabban ugyanazt a munkát a praktikusabb munkaeszközzel, a vaskével. Az alföldi parasztnak is meg volt a maradisághoz a megszokotthoz való ragaszkodás, de csakhamar belátta, hogy mennyi előnye van annak, ha harmadrésznyi emberi és állati erővel ugyanazt a munkát gyorsabban és könnyebben végezheti. S ma már csak hírből ismerik az Alföldön a faekét. A Zsilvölgyben azonban még most is faekével karistolják a földet, mert a végzett munkát szántásnak nevezni nem lehet. Igaz, hogy a Zsilvölgyben nagyon kevés a szántóföld, de ami van azt is belterjesebb, czélszerűbb művelés mellett haszonhajtóbbá lehetne tenni.

Ezt azonban csak mint mellék kérdést. Közbevetőleg annak bizonyítására említjük, hogy a műveletlen emberek követik a példát, ha annak hasznáról a saját szemeikkel szereznek meggyőződést.

Ezért tehát a mintagazdaságok létesítése az itt divó gazdasági rendszer, (mely inkább rendszertelenségnek mondható) javítására, átalakítására kétségtelen hatással lenne.

A juhtenyésztés kétségtelenül az a gazdasági ág, melyet őslakosaink a legnagyobb előszeretettel foglalkoznak és amelynek üzésére az itteni talaj legalkalmasabb. És még ebben a tekintetben sem produkáljuk megközelítőleg sem azt az eredményt, amit el lehetne érni, ha a tejtermelés, turó, sajt készítés meg lenne honosítva.

Illatosabb fű, táplálébb széna máshol sem terem mint a zsili havasokon s bokros ligetekben. Készítenek is turót őslakosaink, de azt forgalomba hozni nem lehet. Nem értenek a turó és sajt készítéshez.

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRCZÁJA.

† Október 6.

Amennyi könny van a szemekben!
Hulljon ki lassan, permetegben,
S elsziva mind, kezd újra meg;
Siratni őket nincs elég!
Nő, könnyeid peregjenek,
Mint szerte hulló gyöngyszemek.
S te férfi-szív, zord mint a kő,
Olvadj, ne szégyeld! könny elő!
Légy forrás, szirttől szökkenő.
Hulljon ki mind, gyász árjaként,
Amennyi, könny van a szemekben!

*
A hány fohászt szül ember ajka,
A legnemesbbet fűsőlőhajtva,
Mit a tusázó szív terem,
Mikor szent buja végtelen . . .
Fohász, a mélyek-mélyéből,
Értük szakadjon égre föl!

*
A hány virágot kéz leléphet,
Még hervadatlant, ifjat, épet,
Diszítani a halált vele,
Jövel! tegyük kövükre le.

Mosolygó szép menyasszony, add
Mirtusból font koszorúdat.
Ollárra fűzött friss virág,
Jer méltóbb helyre: fonjad át
Kilencz bitó talapatát!
Itt haltak, itt! E helyre vidd
A hány virágot kéz leléphet!

A. E.

Az aradi gyásznap.

A világosi fegyverletétel után néhány nappal, egy esős délutáni órában nagyon szomorú látványuk volt az aradiaknak. A nagyuccán végig hosszú kocsisorban hozták Aradra a szabadságharc legvitézebb vezéreit, 18 koci jött egymásután. Mindenik felhúzott felfedelű kocsiban a hátulsó ülésen egy-egy fogoly és mellette egy osztrák tiszt ült, az első ülésen és a kocsi mellett pedig egy-egy fegyveres katona foglalt helyet. A kocsi mellett két oldalt Arad város közönségének nagyrésze szomorúan nézte végig, a mint az ország legjobbjait, a magyar hadsereg legvitézebb vezéreit, mint foglyokat vitték be az aradi várba.

Az oroszok elvonulása után, annyi osztrák katona volt Aradon, hogy alig lehetett tőlük a főbb utcákon járni.

Október hó első napjaiban terjedt el a város lakossága között az a hír, hogy rövid idő alatt a várban levő foglyok közül többet kifognak végezni.

Elérkezett október 6-ika. A kora reggeli órákban dobszóval jött a városba a kivégzésre rendelt katonaság,

ezen némán futótűzként terjedt el a lakosság között a kivégzés híre és minden irányból leverten és megdöbbenve ment a közönség átal a Maros hídján a zsigmondházi földre, a melyet a megrendítő esemény a magyar nemzet Golgothájá tett.

Ott látták a kilencz bitófát és azokon a magyar szabadságharc kilencz hőseit, kilencz vitéz tábornokot. Arcuk még nem volt elváltozva, lábuk alig 25 centiméterre volt a földtől. A kötél nem volt nyakukra hurkolva, hanem csak át volt azzal fogva a nyakuk és kötél vége az oszlop tetején kiálló kámpoba beleakasztva. És így a kivégzés módja is valósággal kínzó volt, mert csak a testők súlyának nehézkedése által fulladtak meg.

Borus, nedves őszi reggel volt, mely ellen a kijövetelkor mindenik hosszú őszi felöltővel, az ugynevezett miniszterkabáttal védekezett. Csak Leiningen volt honvéd tábornoki ruhába öltözve és Damjanichnak volt a beteg lábán sárga reggeli cipő.

A szomorú helyet katonasárok vették körül a bitófától mintegy 8—10 ölnyi körzetben és így a közönség elég közel juthatott a rettentő látványhoz. A bitófák úgy álltak egymás mellett, mint a hogy azt Thorma János megfestette, de mindenik bitófán rajta volt még az áldozat is.

Mire a közönség oda ért, akkor mindenik kivégzett vértanu lábánál katonák ásták a sirt.

A vesztőhelyl szemben levő szárazhíd lábánál mély gyászba öltöztetett két hölgy sirt. A közönség már ott találta őket és sokáig ott maradtak és ott sirtak. Az egyik vértanu özvegye és leánya volt.

A vesztő helyen megtudták, hogy a négy agyonlőtt vértanu megszemlélésére is oda eresztik a közön-

Ha szét szortan, a havasi legelőkön mintatelepek létesíttetének, ahol juhtenyésztőink láthatnák, hogy a tejet miként kell kezelni s hogyan kell a drága pénzen értékesíthető tejkesztményeket előállítani, rövid idő alatt ez a foglalkozás több ezer család tisztességes kenyérkeresetét biztosítaná, sőt szép jövedelmet hajtana.

Természetesen a juhok megfelelő téli gondozásához kellene szoktatni a tenyésztőket, kik ha látnák, hogy a gazdasági mintatelepeken miként teleltetik a juhokat, akkor a jópéldát követnék már a saját jól fogott érdekükben is.

Lehet, hogy az itt tenyésztett juhok tejelő-képessége nem megfelelő, akkor olyan faj-juhokat kellene hatósági támogatás mellett inportálni, amelyek a tejtermelésre alkalmassabak a melyeknek gyapjuja értékesebb s hustermelésre is megfelelőbbek.

És, ha őslakosainkat nem lehetne a juhok téli gondozásához, istállózásához, a tejtermékek készítéséhez szoktatni — a mi alig feltételezhető —, akkor alkalmas tenyésztőkről kellene gondoskodni a kik a tejkesztmények előállításától nem idegenkednének. No, de erre aligha volna szükség. Okszerű irányítás mellett őslakosaink a jelzett czélra bizonyára hasznosan érvényesülnének.

Kisgazdáink foglalkozási viszonyait tekintve még nagyobb jelentőségű közgazdagsági a szarvasmarhatenyésztés, mely nálunk teljesen el van hanyagolva. E téren még sokkal több a tenni való és sokkal nagyobb feladatok várnak az intézkedésre hivatott faktorokra, amennyiben a létező — különben is csekély értékű — tenyészanyagok, őslakosaink mostoha bánásmódja mellett annyira elcsenevészett, hogy megjavítására gondolni is alig lehet. Olyan fajt lehetne és kellene tehát itten meghonosítani, melynek használata s értékesítése a tenyésztőkre is anyagi előnnyel járna, de e mellett a községek és az itteni nagyiparvállalatok fogyasztótelepeinek tej- és húszükséglete is kielégítést nyerne. És ezzel meg lenne szüntetve a tej- és husrágóság.

Szarvasmarha tenyésztő. Mintatelepek létesítésével az elavalt rendszert ki lehetne küszöbölni. Itt is ugyanazon intézkedések volnának foganatosíthatók, mint a juhtenyésztési mintatelepeknél.

seget. A zsigmondházi gyepen a várat megkerülve ment a nép a vár mikolakai kapuja felé és mielőtt a kaput elérte volna, a vár legbenső sáncairákába lemenne, ott feküdtek a zöld gyepen vérző testtel, vértöcsától körülveve, Kiss Ernő, Dessewffy Arisztid, Schweidel József tábornokok és Lázár Vilmos ezredes. Kiss Ernő hanyatt dőlvé, az egész arca látható volt, a többiek arcaival a földre voltak esve. Kis távolságban katonák vették körül az elvérzetteket. Nem igazított senki fekvésükön, nem fektették őket, mint a halottakat szokták kinyújtogatva, hanem mindenik úgy feküdt a gyepen, a hogy a nemes éltüket kioltó lövés után oda buktak.

A kiszendvedettektől jobbra, közvetlenül a vár fala mellett egy nagy gödör ásásával katonák voltak elfoglalva. Ebbe a nagy közös sirba temették a vársáncaiban kivégzett hősöket. Mint bucsujárskor, ment az egész lakosság a szomorú helyek megtekintésére.

Délután a vársáncaiba, az agyonlőttökhöz már nem engedték a közönséget, de a zsigmondházi vesztőhelyre még oda lehetett menni. Ekkorra a kivégzettek arca megváltozott, szederjes veres színűvé vált. A halál megkezdte romboló működését és még a szép honvédtábornoki ruhában levő Leiningen arca is elvesztette a reggel még oly szép, daliás kifejezését.

A sirok már ekkor mind meg voltak ásva és 4 óra tájban újabb katonák jöttek, a kik szétoszolva, az ott levő közönséget a vesztőhelytől messze eltávolították. És 5 óra tájban leszedve őket a bitőről — eltemették.

Ezen a gyásznapon Arad város minden lakosa olyan volt mintha mindeniknek a saját családjában lett volna halottja.

Mert nyilvánvaló, hogy az okszerű szarvasmarhatenyésztés elutasíthatatlan közszükségletet képez itt, hol az ipari munkásság rohamos haladásával éppen nem jár karöltve a mezőgazdasági tevékenység, holott ennek kifejlődésére épp úgy megvan az alapfeltételek, mint amara, csak hogy itt nem érvényesült eddig az irányító, buzdító, példaadó és támogató akarat.

Reméljük, hogy a magas kormány részéről foganatba vett akciónak meg lesz a kívánt sikere mezőgazdaságunk és állattenyésztésünk fellendítésére.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Előfizetési felhívás.** Lapunk jelen számával új évnegyedbe lépünk, mely alkalommal új előfizetést nyitunk a „Petrozsény és Vidéké”-re. Kitartóan, hűen küzdünk azon irányban, azon czélért, melyeknek eddig is kifejezői, szerény munkásai voltunk annyi időközön keresztül s melyeknek mindenkor rendíthetetlen zászlóvivői maradtunk. Eleven szellemben, mindenre kiterjedő lapot nyújtunk, mely tájékoztat ad nemcsak a helyi életről, nemcsak annak minden figyelemre méltó fázisáról, hanem e vidék viszonyairól is.

Kérjük, hogy az eddig tanusított támogatás ne lankadjon, hanem növekedjék folyton. Kérjük előfizetőinket előfizetéseik megújítására s hogy minél számosabb hívet toborozanak lapunk zászlója alá. A hátralékosokat pedig kérjük *hátralékaik posta fordultával való beküldésére*, mivel a lap fentartása nagy anyagi áldozattal jár.

A „Petrozsény és Vidéké” előfizetési ára:

egész évre	8 korona
fél évre	4 korona
negyed évre	2 korona
egyesszám ára	20 fillér

— **Király nevenapja** alkalmával folyó hó 4-én d. e. 9 órakor a petrozsényi róm. kath. templomban „Te Deum”-mal egybe kapcsolt ünnepélyes szt. mise volt, melyet a helybeli első segéd lelkész celebrált. Jelen voltak az összes iskolák növendékei, a tanárok, tanítók illetőleg a tanítónők vezetése alatt. A hatóságok, hivatalok és különböző társulatok is képviselve voltak. Mise alatt megilletődve énekelték a diákok a régi magyar egyházi éneket: „Áld meg országunkat, mi magyar hazánkat vezéreljed jóra a mi királyunkat,” majd

A gyász, a fájdalom néma volt, de általános. Ennek az általános gyásznak és fájdalomnak az időjárás is megfelelt. Borult, hideg, esős, kellemetlen idő volt. Reggeltől estig egyszerszem sütött ki a nap.

A vértanuk közül Dessewffy és Kiss Ernő holttestét a vársáncaiból elvitték; Lázár és Schweidel hamvai még most is ott nyugszanak az aradi vár sáncairákában. A zsigmondházi-vesztőhelyről Vécey tetemeit Aradon a dr. Rózsá-család sírboltjába temették; — Leiningen hamvait rokona Urbán Gyula elvitte a birtokára, Monyoróra s ott temettette el. Aczél Péter a birtok későbbi ura Boros Jenőn az Aczél család sírboltjába szállíttatta. Damjanich hamvait Csernovits Péter szállíttatta Mácsára. Csernovits Péter akkor szintén be volt zárva az aradi várba. Délután tudta meg a gyászos eseményt s mivel mással nem érintkezhetett átadta komornyikjának a nála volt 200 darab aranyat és pár száz forintból álló összes pénzt azon utasítással, hogy azt a pénzt felhasználva, sógorának és szeretett barátjának, Damjanich tábornoknak holttestét s még azon kívül a kivégzett vértanuk holtteste közül mindazokat, a kiket megkaphat, szállíttassa még az éjjel Mácsára és ott a parkban, az általa megjelölt helyen temettesse el. Ugy látszik azok, a kik ebben rendelkeztek jó hasznót akartak, mert azért az összegért csak Damjanich és Lahner holttestét engedték át s csak ők nyugoszásk örök álmukat a mácsái parkban.

Félszáz évnél több, hogy e megrendítő események történtek, de a véres áldozatok árnya nem, hogy elmosódni, de évről-évre nagyobb erővel éleszti bennünk a hazaszeretet lángját. Az örök világosság fényeskedjék nekik.

pedig mise végeztével felállva és a közönség részvételével: „Isten áld meg a magyart.”

— **Magyarok nagyszónya.** Ma, vasárnap a kath. egyháznak nagy ünnepe van. A boldogságos Szűzet mint Magyarország pártfogóját és védasszonyát ünnepli, kinek a történelem szerint első szt. királyunk, István halálos ágyán pártfogó kezeire bízta az azóta annyit sanyargatott hazánkat. Az ünnepélyes szt. misét Buday János plebánus végzi.

— **Kinevezés és athelyezés.** A pénzügyminiszter Dreszl József dévai adótszítet Vercsekre helyezte át, helyébe pedig Baló Aladár adóhivatali gyakornokot adótszítte nevezte ki.

— **Vármegyei közgyűlések.** Vármegyénk törvényhatósága a folyó hónapban két ülést tart. Az első 10-én lesz, melyre már szétküldték a meghívókat. A tárgysorozat részében a következő átiratok kerülnek megvitatás alá: 1. Liptóvármegye átirata. 2. Abauj-Torna és Zalavármegye átiratai. 3. Abauj-Tornavármegye átirata. 4. Pécs szab. kir. város átirata a vármegyei számvévségek és pénztárak visszaállítására iránt. 5. Mosony- és Szilágymegye határozatai.

A rendes őszi közgyűlés f. hó 28-ikára lesz kitűzve, melyen választás alá kerül a vajdahunyadi főszolgabírói állás, melyért már megindult a korteskedés. Azonban megieszerzte Hó h n Károly szorgalmas, tehetséges hivatalnok a vármegyének, ki munkásságával, tudásával, szorgalmával nemcsak feljebbvalóinak, de összes ismerőseinek becsülését és szeretetét kivívta. Ezenkívül immár 13 éve áll a vármegye szolgálatában s így a legnagyobb igazságtalanság lenne őt egy fél-annyi szolgálati idővel bíró hivatalnokkal szemben elejteni. Így áll a helyzet s hisszük, hogy a választáson diadalra fog jutni az igazság.

— **Hymen.** Folyó hó 8-án tartja eljegyzését Muszer J. Károly helybeli könyvkötő özvegy Szlávik Vencelné százados özvegyének leányával Juliskával Déván. Szívből gratulálunk!

— **Czimadományozás.** Ófelsége Kanta Jenő dévai m. kir. állatorvosnak a főállatorvosi címet adományozta.

— **Hagyatéki leltár bélyege.** A bélyegtvörvény 65. tétele szám alatti rendelkezése szerint a bírósági megbízás folytán felvett leltárak 72 fill., ha azonban a hagyaték értéke 100 K-t meg nem halad, csak 24 filléres bélyeggel látandó el. (Magy. Közig. 1904. évi 28. szám)

— **Körorvosok fuvarátalánya.** A körorvos fuvarátalányából csakis a községek rendes bejárását, illetőleg hivatalos rendes működése uti költségét tartozik fedezni. Járvány esetén az illető községnek kell számára fuvarátalányát természetben; ellenesetben a körorvosnak a fuvar pénzbeli megtérítésére van joga. (Magy. Közig. 1903. évi 4. és 1905. évi 13. sz.)

— **Korpótlék.** Ha valamely korpótlékre igényvel bíró tisztviselő korpótléka nyugdíjának megállapításakor még nem volt esedékes, de a pótléka való igényének megnyitva őt még tényleges szolgálatban találta, nyugdíja az esedékessé vált pótlékhoz mérten felelőndő. (A m. kir. közig. biz. 167—194. sz. határozata. 1. Magyar Közig. 1904. évi 45. sz.-ban.)

— **Esküvő.** Folyó hó 28-án esküszik örök hűséget Maschek József Kóstyal Mariska kisasszonynak a petrozsényi róm. kath. templomban.

— **Tanulók kirándulása.** A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium 25 tanulója hat tanár (Zlamál, Bartalics Rass, Reithoffer, Bihari és Csibertics) vezetésével tanulmányutra kelt, hogy megyénk és a Zsilvölgy nevezetességeit megismerjék, szombaton 30-án délelőtti vonattal érkeztek községtünkbe. A Szokol-féle gimnáziumi internatusban kaptak elszállásolást, majd kirándulást tettek, a salgótarjáni bányatársulat előzékenységből kocsin a „Szurduki szorosba”. Megtekintették a kőszén bányákat. Vasárnapi Istentisztelet után a község nevezetességeit tekintették meg és hétfőn reggel a Bolibarlang megtekintése után távoztak községtünkéből. Csütörtökön a székelyudvarhelyi réal iskola növendékei látogattak el hozzánk tanáraink vezetésével, s tapasztalatokkal öregbedve távoztak kies községtünkéből.

— **Garászdalkodó szarka.** Körülbelül már egy éve, hogy utcáinknak állandó lakosa és portáinknak kimaradhatatlan nyitogatója, — különösen őrizetlen percekben — A n e a k o v s z k y Károly 14 éves kóborló fiú. Rendesen azzal csapja be az embereket krokodiluskönyv hullatások közt, hogy se apja, se anyja, se hazája. Pedig hát van mind a három Lupényben. Apjától — vándorló és ragadozó természetének engedve — megszökött. Apja még mai napig is keresi fiát. A Karesifu pedig rendőrségünk kutató tehetőségét tulcicálva vigan kelle-

metlenkedik községünkben a magánosok gyümölcsfáinak tetején és őrizetlenül hagyott szobák ruhatarában nemkülönben ládaiban is. Talán ezek után lesz oly kegyteljes Petrozsény és Lupény községi előjárása, hogy az illető szarkaifókának megkeresi apját, anyját és házját, esetleg ezek helyett gondoskodik, hogy mielőbb javító intézetbe kerüljön a tolvaj csemete.

— **A Mátyás utca rendezése** és kikövezésének kérdése anyira előre haladott, hogy még e hó folyamán a munkálatokhoz hozzá kezdenek.

— **Tyuk lopások.** Jó pecsenye a tyuk pecsenye; — Áhítottnak is sokan csemege falatra. Sok helyen az, áhítat, csak kegyes áhítat marad, a községünkben elszaporodott tyuk tolvajok miatt. Nem iktatjuk ide azok neveit, kik csak e hét folyamán szabadultak meg, — rövid uton, a baromfi tartás terhes gondjaitól; de fehérvizű rendőrségünk figyelmét községünkben egy pár „jól” ismert „barlangra”, a honnan éjjelenként gyakran árad, a nem igaz uton szerzett, jó tyuk pecsenye illat.

— **Tolvaj kocsis.** Bauer Vilmos csimpai koresmáros pénteken reggel megbizta kocsisát, hogy 186 korona ára szeszt vásároljon, a helybeli szesz raktárból. A kedélyes kocsis gondolt egyet; hamár pénz és sok pénz van nála, miért ne legyen ő is ur-egyszer életében? Be tért a Wágner-féle étterembe, rendelt ugyanott pompás ebédet, jó borokat, majd a gondjaira bízott lovakat sorsukra bízva, több ezimborájával; „csinált egy kis jónapot”. — Aggodó gazdája keresésére indult a rendőrséggel, s bár az egész éj folyamán keresték, sikerült úgy el rejtőznie, valamelyik bünbarlangban, hogy ez ideig nem tudtak nyomára jönni.

A népek maga iránt való bizalma mindennél hatalmasabb a világon. Függetlenségét és szabadságát a messzenéi nép a sokkal hatalmasabb ellenség ellen mindaddig diadalmasan meg tudta védeni, amíg ravasz csalfogások és jóslatok meg nem fosztották a népet maga iránt táplált bizalmától. Hogy mily veszedelmet rejt magában az, ha a népből ügye iránt csüggedést támasztanak, azt az Endrei Zalán féle Világ Történelme e heti számában leírt messzenéi háboru élénken kidomborítja. A világ történelmének a nagyközönség számára irt népszerű ismertetése soha jobbkor nem történhetett, mint most, amikor a világ történelmének tanulságai a magyar nemzet tanulságokat meríthet. Ezt a munkát szerzője éppen úgy irta meg, hogy alkalmas arra, hogy a nagy világ történelmének megismerésével érlelje az olvasóban a saját hazája iránti kötelességeket. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a Világ Történelme kiadóhivatala: Budapest, VI., Aradi-utca 8.

— **„Magyar Gyárak és Iparvállalatok Címűtára”** cím alatt Bacskay Miklós Szepesvármegye főszámvivője m. kir. pénzügyi számvizsgáló nagy szorgalommal és szakértelemmel egybegyűjtött legújabb hivatalos adatok nyomán sajtó alá rendezte és közre adja a magyarországi gyárak és iparvállalatok hiteles cím- és törzskönyvét. Ha megondoljuk, hogy milliókat juttatunk évente a külföldnek s főképen Ausztriának olyan árucikkekért, amelyek m. kir. kiváló minőségben és versenyképes árak mellett a hazai gyárakban is készülnek s hogy ezen sajnálatos állapotnak oka főképen abban rejlik, hogy nemcsak a fogyasztó közönség, de kereskedőink, sőt gyárosaink sincsenek kellően tájékozva arról, hogy melyek azon cikkek, amelyekért ma már nem okvetlenül szükséges idegenbe mennünk, csak örömmel kell, hogy üdvözzöljünk minden olyan vállalkozást, amely a magyar közönség ezirányú tájékoztatását célozza. A címűtár a száraz cimanyagon kívül az egyes gyárak és iparvállalatokra vonatkozólag minden olyan adatot közöl, amelynek tudása az üzleti érintkezésben hasznos, sőt nélkülözhetetlen s olyan körülményekről tájékoztat, hogy gazdasági feltámadásunk küszöbén biztos fegyver lesz az a hazai piacot meghódítani törekvő minden élelmes, vállalkozó szellemű és felvilágosodott magyar gyáros és nagyiparos kezében, de megbecsülhetetlen szolgálatot fog tenni a hazai beszerzési forrásokat kutató magyar kereskedő, iparos és nagyközönségnek is. Fentiekre való tekintettel szerző bizalommal fordul az érdekelt körökhöz és kéri, hogy a nyomtatandó példányszámok megállapíthatása céljából a címűtárra vonatkozó rendelkezéseiket egy levelezőlapra már most szíveskedjenek megtenni, mivel főlös számú példányok nem fognak nylni. — A címűtár egy példányának ára 20 korona s megrendelhető a szerzőnél Bacskay Miklós p. ü. számvizsgálónál Lőcsén. (Szepesmegye).

— **Mint minden évben,** úgy az idén is nagyértékű karácsonyi ajándékkal fogja meglepni előfizetőit a Pesti Napló. Ez a kitünően szerkesztett, élénk és tartalmas lap minden egyes alkalommal bámulatot és elragadtatást keltett ajándék-albumaival előfizetői körében s ezek évről-évre sok ezer új előfizetőt hódítottak e lapnak, mert azok valóban úgy a tartalom becsére, mint a kiállítás pompájára nézve felülmúlnak minden várakozást. Az idén a Pesti Napló „Modern Magyar Festőművészek” című albumot fog küldeni előfizetőinek, melynek előkészítő munkálatai már serényen folynak. Ez az album fényben és tartalomra nézve még az eddigieket is fölül fogja mulni és ingyen fogja megkapni a Pesti Napló minden előfizetője aki addig legalább 1/2 évet befizetett és egy további fél évi előfizetésre magát kötelezte. A Pesti Napló előfizetési ára egész évre 28 kor. — 1/2 évre 14 kor. — 1/4 évre 7 kor. — Mutatványszámot szívesen küld a kiadókivatal, Budapest, VI. Andrassy-ut 24.

CSARNOK.

A börtön világából.

Irtja: **KODRA GYULA**

Jelige: — „A lélek szerete: a szeretet lelke.”

Nem lehet a felügyelet oly szigorú, hogy a pibet-rabesz azon túl ne járjon és itt ott, a hol csak lehet, kine fogjon a személyzetet a maga javára. — Hát még a szerelemben mennyire leleményes! — Mert még ez is virit a börtön szürke falai között.

A hódmező vásárhelyi méreg keverők között, legszemre valóbb magyar menyecske Csordás Lidia volt. — Birák uraiméknak is nem egyszer maradt rajta a szemök. — Bár mennyire is izolálva volt a női osztály a férfi osztálytól mégis meg akadt a szeme Gócz Barabásnak rajta, ki hozzá még szakács is volt a rab konyhán így a déli órákban alkalma nyíl a mikor a nők napi sétájukat végezték, a szemre való Lidia látni és egy husz éves ifjú szerelmével érte lángolni. — De hogy adja ezt neki tudtára? Águsznak száz szeme van, észre védtlenül ezt nem teheti.

De nem azért pihent ész a rab ész, hogy valamit ki ne fundáljon!

Egy kis galambot ápolgattunk a konyhán, oly kedves volt, hogy bár kinek a vállára szállott. Pár nélküli him galamb volt, s ha csak egy kis szeretetre talált, a „Jancsi” galamb olyan turbékolást csapott, hogy majd meg ettük volna a kedvességéért. Természetesen Jancsinak szárnyai is lévén nem volt elkülöníthető, neki mindenütt szabad volt, — a ki- és bejárás. — Különösen a női osztályon pártfogolták a „Jancsit” nagyon. — Feltűnt azonban, hogy a déli séták alkalmával Jancsi rendszeren a Lidia vállára szállt, majd a kezébe vette, a szárnya alatt babrált. Egy alkalommal pedig egy szelke papirt ejtett el, mely tőle elvétve a következő ákom-bákom volt rajta olvasható:

„Megkaptam, Csókol ezerszer B.”

Lidia külön zárkába tétetett, Jancsi ur, ezen postilliomoskodásért: kalitkába internáltatott.

Lidia október 15 évi fegyházra ítéltetett el. Gócz Barabás pedig nemsokára szabadulandó volt. — Persze sem az elítélés, sem a szabadulás felől kölcsönösen nem tudtak.

A valódi Platói érzelmeknek pedig élő szóval nem tudtak kifejezést adni, írásban sem lehetett, a fopostás: Jancsi ur, kalitkába lévén internálva. Más módjatt kellett kieszelni az érintkezésnek.

A déli órákban az összegyűlő szilárdabb étel maradványok, az udvar bizonyos pontjára kiszorottnak, holl a galambok, melyek ezírel tanyáznak a börtön padlásain; fel is kapkodják hamarosan. A női sétat hely pedig az udvar ezen pontja mellett vezetett el. Az étel szorást rendszeren egy szakács szokta felügyelet mellett elvégezni.

Feltűnt, hogy galamb sokat kinlódik, egy nagyobbacska kenyér héjon, Lidia pedig igen gyakran nézeget a kis galambra. — Jó lesz megnézni azt a kenyérhéjat. — Fölveszem, alig nagyobb egy két köbcentiméternél. de nini, ez nem egy, de két kenyér héj összekötve czérnával és benne valami papiros: — kis levélke, drága kis levélke! — Felbontom úgy, hogy a corpus delicti megne sérüljön, és ime nem csalódtam. — Levél volt biz az, még pedig a javából. Ez egyszer nem róza színű papirosra írva, csak közönséges írka lapra.

A civilizáció még e téren, nem haladt a börtön falakon belül. — De így is jó volt, — egy valószínű házassági ajánlat volt az, és hangzott ekként:

„Édös imádot hajnali esellagom, lelküm te!

Én elveszlek tégüdet örök feleségül, mert nagyon szeretőlek, mert az viseletöd is olyan, mint fölénk. Tisztelek és csókolak. Írjál, leszel-e a feleségüm, mert én 10-én szabadulok és a mikor te is szabadulsz érettd gyűvök. — Tisztelek és csókolak,

tudod te ki”.

Tehát „a virágnak megtiltani nem lehet”.

Ha kedve lesz reá Gócz Barabásnak, 15 év mulva el is veheti Lidiaját; ha már addig nem talált magának más Lidia!

Különb a bevezetett vizsgálat kiderítette az egész Platomikus viszonyt és a szerelmes párnak volt még ideje a sötét zárka és kurta vasban elmélkedni arról, hogy miért nem köttetnek házasságok a börtönben, csak az égen!

A mint értesültem Lidia Mária mostrán nagyon magába szállt. — Most vezekli le szörnyű bűnét és elföldelt férjének lelkiüdvéért is imádkozik. — A kaczkia menyecske magába szállt, a szeretet vallását megismerve enyhet talál benne. Nem büntetés reá a büntetés, csak vezeklés.

Pedig nem volt ő a hibás abban a mit tett, hanem az: aki nem tanította őt imádkozni!

Szerkesztői üzenet.

Szemtanu. Petrozsény. Névtelen közleményeket, bár közérdekűek is legyenek azok, a legnagyobb sajnálatunkra, nem közölhetünk.

Felelős szerkesztő: **Zádory Károly.**

Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

VASUTI MENETREND.

1905. október 1-től.

Petrozsényből indul Piski felé:

éjjel 12⁰¹, reggel 6¹⁰, d. e. 10³⁶, d. u. 5¹⁰ s
Piskire érkezik: reggel 4²⁵, d. e. 10³⁰, d. u.
3⁰⁰, este 8³⁵.

Piskiről indul Arad Budapest felé:

d. u. 4¹², este 10²⁷, (Szolnokig) reggel 5⁰⁸* 6¹⁵,
d. u. 1⁰⁵* s Budapestre érkezik: reggel 5⁰⁰,
6¹⁰*, délután 1¹⁰ este 7²⁰, este 9⁵⁵.

Piskiről indul Vajda-Hunyad felé:

reggel 6²⁰, d. e. 11³⁵, d. u. 4²⁵, este 10³²

Vajda-Hunyadról Piski felé:

reggel 4⁰⁸, d. e. 9³⁸, d. u. 2¹⁰, este 7³⁶.

Piskiről indul Tövis felé:

d. u. 3¹⁴*, (Brassóig) este 9¹⁶, 10¹⁵* reggel 6⁰⁰
d. e. 10⁵⁷.

Tövisről indul Kolozsvár felé:

d. u. 1⁵⁷, este 8¹²*, éjjel 11⁵³ reggel 3³⁸
reggel 9

Petrozsényből indul Lupény felé:

reggel 5¹⁴ d. e. 10²⁶, este 9²⁰.

Lupényből indul Petrozsény felé:

este 10⁰⁴, reggel 4³¹, d. u. 3²¹ s Petrozsénybe érkezik este 11²⁰, reg. 5⁰³, d. u. 4⁵⁴

Piskiről indul Petrozsény felé:

reggel 6¹⁰, d. e. 11²⁵, d. u. 4⁰⁷, éjjel 11⁰⁰
Petrozsénybe érkezik d. e. 10⁰⁶, d. u. 3⁵⁸
este 9⁰⁵, reggel 4⁴⁰.

A *-gal jelöltek gyorsvonatok.

Sürgöny!

Paulisi uradalmi

MUST

literenkint 60 fillér.

Kapható: Fehér Ignác czégnél. Sónagy áruda Petrozsény.

ELADO.

Több üzleti petroleum lámpa és egy teljesen új „Rádium” szeszlámpa acetylen világítás bevezetése miatt jutányos áron eladó.

Megtéríthetők e lap sz.

✱ Kiadóhivatalában.

Műhle — „Őszi arjegyzéke”,

mely mindazt tartalmazza, mire a kisbirtokosnak, úgy a kertésznek is őszi szüksége van mint: *magvak*, — *virághagymák*, — *szobakbani virítók*, — *pálmák*, — *japán Chrysanthemumok*, — *rózsák*, — *rózsacoltógalyak*, — *gyümölcs- és díszfák* — *boggyárok*, kiváltképen *száncócsák* stb. és kívánatra *ingyen* megküldetik.

Minden egyes megrendeléshez a legújabb kertészeti kézikönyv „Műhle: Őszi termesztmények”, mely mindazon tudnivalókat tartalmazza, minek az őszi folyamán meg kellene történnie; hogy téli és tavaszi virágokat miként kell nevelni, — növényeket, rózsafákat stb. őszi előnyvel, hogy lehet ültetni stb. — Vásárlóim kik a tavaszi új kertészeti kézi könyvet „Műhle tanácsadója a kertművelésben” még nem kapták volna meg, ezek őszi megrendeléseik alkalmával ezt kérni méltóznak. Elkiadványom sem lesz külön elárulva, csakis b. vevőim kapják meg ezt.

Műhle Vilmos,

3-3 cs. és kir. udvari szállító

Temesvár.

✎ Egy magános ur polgári háztartásához éltesebb házzvezetőnöt keres, szerény feltételek mellett. ✎

Bővebbet a
KIADÓHIVATAL.

Hirdetmény.

= Eladó malom. =

Petrozsényben a Malea-patak partján, a község-főközlekedési pontja közvetlen közelében vízi erőhajtásra s két pár köre berendezett, egészen új kövekkel felszerelt s ezzel egy fedél alatt *benzina motorra berendezett* óránként 22 métermázsa gabonát őröló egypár kővű malmomat, hozzátartozó lakással, gépházzal, mellékhelységekkel s tíz tizenkét lakás építésére alkalmas telekkel azonnal bérbeadom, vagy örök áron eladom.

Értekezhetni Petrozsényben

Jakócs József,
tulajdonossal.

2-2

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **papirkereskedésem** ezen szakba vágó czikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégítem. **Tanszerek, rajz- és íróeszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos áron kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, majd hírlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmeszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva **könyvkötészetet** rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.

A Pesti Napló új karácsonyi ajándéka

Modern Magyar Festőművészek

a czime új kiadványunknak, melyet 1905. évi karácsonyi ajándéku szántunk t. előfizetőinknek.

Ez új ajándékművünk, noha folytatása és kiegészítő része lesz a „Magyar Festőművészet Albumá”-nak, mégis mint teljesen önálló mű gyönyörű foglalata lesz a modern magyar festőművészet remekeinek.

Eddigi karácsonyi ajándékaink is a magyar irodalmat és magyar művészetet szolgálták, nagyszabású és nagyértékű diszművek százezernyi példányaival terjesztve el a magyar költészet és festőművészet nagyjainak alkotásait. A remekművek e díszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló” új és minden eddigi ajándékát tulszárnyaló diszművel: a **Modern Magyar Festőművészek**-kel.

Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki a modern magyar festők alkotásaiból, nagyrészt mestéri kivitelű műlapokon és gyönyörű, több színnyomású képekben.

Ezenkívül be fogjuk mutatni e műben **jelesebb festőink** vonzóan megírt életrajzát. A szöveget, a mely a modern magyar festőművészet történelmét fogja tárgyalni, elsőrendű esztétikusaink könnyed előadásában, színes képek és rajzok fogják tarkítani. Albumunk külső formájában is követni fogja eddigi törekvéseinket és a magyar könyvkötőiparművészet újabb alkotása lesz.

Ezt az új, páratlan diszi ajándékunkat megkapja karácsonyra állandó előfizetőinkön kívül minden új előfizető is, aki mostantól kezdve egy évre megszakítás nélkül a Pesti Naplóra előfizet. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető.

Előfizetési ár: 1 évre 28 kor., 1/2 évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1 óra 2 kor. 40 fillér. — Mutatványszámot szívesen küldünk.

Tisztelettel: a „Pesti Napló” kiadóhivatala.